

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

«TASDIQLAYMAN»

Toshkent tibbiyot akademiyasi
rektori A.K.Shadmanov

2023 yil «25» 04

**ICHKI KASALLIKLAR
MODUL DASTURI**

Bilim sohasi:	900 000	–	Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	910 000	–	Sog‘liqni saqlash
Ta’lim yo‘nalishlari:	60911100	–	Xalq tabobati

Toshkent -2023

Modul kodi IK16-706	O'quv yili 2023/2024 2024/2025	Semestr 6-7	Kreditlar 6	
Modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Xaftadagi dars soatlari 4/2	
1.	Modul nomi	Auditoriya mashg'ulotlar (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Ichki kasalliklar	90	90	180
2.	<p>I. Modulning mazmuni – Ichki kasalliklar – keng tarqalgan kasalliklarning tavsifi, etiologiyasi, patogenezi, tasnifi, klinik kechishi, asoratlari, tashxislash va davolash usullari, ambulator-poliklinika sharoitida bemorlarni olib borish tamoyillari, shifoxonagacha bulgan tibbiy yordam kulami, profilaktika choratadbirlari, rehabilitatsiya tamoyillari, dispanser nazorati guruxlari, boskichlari, oilaviy tibbiyot asoslari, oila bilan ishlash asoslarini o'rgatadigan modul bo'lib, xalk tabobati mutaxassisi faoliyatiga oid tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishda katta ahamiyatga egadir.</p>			
	<p>Modulni o'qitishdan maqsad – Ichki kasalliklarni erta tashxislashni bilish, maksadga yunaltirilgan tekshiruv hamda davolash rejasini UASh bilan birgalikda tuzishi, QVP/OP sharoitida keng tarkalgan kasalliklar bo'yicha profilaktika choratadbirlarini to'g'ri olib borishi, printsiplarini o'rgatish ko'nikmasini shakllantirish.</p> <p>Modulning vazifasi - ichki kasalliklarning etiologiya, patogenezi, tasnifi, klinik ko'rinishlari, asoratlari, kechishi, oqibati, davolash va profilaktikasi bo'yicha bilimlarni takomillashtirish; bemorlarni anamnez yig'ish, turli tizimlar bo'yicha, klinik tekshirish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni takomillashtirish; kasalliklarning asosiy diagnostik mezonlarini aniqlay olishni o'rgatish; taxminiy, klinik diagnozlarni asoslashni o'rgatish; bemorlarni tekshirish rejasini tuzish, shifokor taktikasi va davolashni o'rgatish; laborator va instrumental tekshiruvlar natijalarini interpretatsiya qilishni o'rgatish; qiyosiy taqqoslash va yakuniy diagnozni asoslay bilishni o'rgatish; ichki kasalliklarning turlicha variantlari bo'yicha kechishida davolashni tavsiya eta olish va shoshilinch holatlarda tezkor yordam berishni o'rgatish.</p>			

II. Asosiy nazariy qism

II.I. Modul tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

6-semestr:

1-mavzu: Gipertoniya kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Miokard infarkti (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: O'tkir revmatik isitma (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Mitral qopqog'i yetishmovchiligi va mitral stenoz. Aorta qopqog'i yetishmovchiligi, aorta og'zi stenoz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: Gastritlar. Me'da va 12 barmoq yara kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

6-mavzu: Jigar tsirrozi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-semestr:

1-mavzu. Glomerulonefritlar, pielonefritlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu. Biriktiruvchi to'qimaning diffuz kasalliklari. TQB. RA. Biriktiruvchi to'qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): tizimli qizil bo'richa, revmatoid artrit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, tashxislash, tashxis mezonlari, differentsial tashxis, davolash.

3-mavzu. Podagra. Osteoartroz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

6-semestr:

1-mavzu: Krupoz va o'choqli zotiljam (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Gipertoniya kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: YuIK tasnifi. Stenokardiya (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Miokard infarkti (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: O'tkir revmatik isitma (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

6-mavzu: Mitral qopqog'i yetishmovchiligi va mitral stenoz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-mavzu: Aorta qopqog‘i yetishmovchiligi, aorta og‘zi stenozi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

8-mavzu: Gastritlar. Me‘da va 12 barmoq yara kasalligi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

9-mavzu: Surunkali hepatitlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

10-mavzu: Jigar tsirrozi (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

7-semestr:

1-mavzu: Pielonefritlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

2-mavzu: Glomerulonefritlar (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

3-mavzu: Biriktiruvchi to‘qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): Revmatoid artrit (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

4-mavzu: Biriktiruvchi to‘qimaning diffuz kasalliklari (BTDK): tizimli qizil bo‘richa (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

5-mavzu: Podagra. Osteoartroz (etiologiya, patogenez, klinika, tekshiruv uslublari, kechishi, davolash).

Amaliy mashg‘ulotlar multimedia qurilmalari jixozlangan auditoriyalarda har bir akademik guruhga alohida o‘tiladi. Mashg‘ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o‘tiladi, “Keys-stadi” texnologiyasi ishlatiladi, keyslar mazmuni o‘qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko‘rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Amaliy mashg‘ulotning klinik qismi mavzularga xos ravishda kasalxona bo‘limlarida olib boriladi.

IV. Amaliy ko‘nikmalar:

6-semestr:

1. Nafas siqish xurujida kasalxonagacha bo‘lgan tez yordam ko‘lamini aniqlash va tibbiy yordam ko‘rsatish;
2. O‘tkir miokard infarktida og‘riqda tez tibbiy yordam ko‘rsatish;
3. Me‘da-ichak kasalliklarida parhez tuzish.

7-semestr:

4. Tizza bo‘g‘imda maxalliy yallig‘lanishni aniqlash.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular

6-semestr:

1. Bronxial astma kasalligida asmatik holatida birinchi yordam ko'rsatish choralari. Zamonaviy tekshiruv uslublari.
2. Simptomatik arterial gipertenziyalar.
3. Yurak qon-tomir tizimi kasalliklarini zamonaviy tekshiruv uslublari.
4. Miokard infarktida kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.
5. Yurak aritmiyalarida kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.
6. Mitral klapan prolapsi. Trikuspidal klapan nuqsonlari.
7. Yurak tug'ma nuqsonlari. Laborator va asbob-uskunalar yordamida tashxislash, oqibati, davolash.
8. Ichak ta'sirlanish sindromi: diagnostika va davolash
9. Oshqozon osti bezi kasalliklari diagnostikasi. Zamonaviy tekshiruv uslublari. Davolash.
10. Jigar sanchigi, kechiktirib bo'lmaydigan yordam choralari.

7-semestr:

11. Siydik sindromini qiyosiy taqqoslash.
12. Nefrotik sindrom. Zamonaviy tekshiruv uslublari.
13. Bo'g'im kasalliklarini zamonaviy tekshirish usullari.
14. Bo'g'im sindromida qiyosiy taqqoslash.
15. Psoriatik artropatiya. Tekshirish va davolash.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning shakllari:

- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- berilgan mavzular bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
- berilgan mavzular bo'yicha prezentatsiyalar tayyorlash;
- nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash;
- avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi va nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash;
- grafik organayzerlarni mustaqil tuzish va ular yordamida bilimlarni mustahkamlash;
- ilmiy maqola, anjumanga ma'ruza tayyorlash va h.k.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Ichki kasalliklar moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.

Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- bemorlar kuratsiyasida davolovchi yoki navbatchi shifokor bilan nazorat

	<p>qilishda ishtirok etish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - aholi orasida sanitar oqartuv ishlarni suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish; - ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish; - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash; - modulning bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlash va ma'ruzalarni qilish; - vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar yechish; - Keys (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) yechish; - grafik organayzerlarni ishlab chiqish va to'ldirish; - prezentatsiya va videoroliklar tayyorlash hamda mustaqil ish jarayonida keng qo'llash.
3.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim natijalari/ kasbiy kompetensiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>6-semester yakunida:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eng ko'p tarqalgan ichki a'zolar kasalliklarining etiologiyasi, patogenezini, klinikasi, asoratlari, davolash usullari; • Exokardiografiya, dopplerografiya bilan; Rentgenografiya, kompyuter tomografiya, yadro-magnit rezonans tomografiya, angiografiya va yurak kateterizatsiyasi; balg'amni bakteriologik tekshirish; Plevra bo'shlig'ini punktsiyasi; Bronxografiya; Spiroografiya; Bronxoskopiya; tekshiruv va kompleks davolash rejasini tuzish haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) • EKG olish va o'qishni bilish; piknometriya qilish; mos parhez va davolash rejasini buyurish; ichki a'zolar kasalliklariga dastlabki va klinik tashxis qo'ya bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • hayot uchun xavfli bo'lgan holatlarda shoshilinch terapevtik yordam ko'rsatish amaliy ko'nikmalariga (shu jumladan klinik amaliy ko'nikmalariga) ega bo'lishi kerak; (malaka). <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>7-semester yakunida:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najasni bakteriologik tekshirish; najasni disbakteriozga tekshirish; Oshqozon shirasi va duodenal suyuqlik tarkibini tekshirish; Punktsiya (bo'shliqlar va bo'g'im oraliq'i); • gepatitning markerlarini aniqlash; UTT; EGDFS; Kolonoskopiya; Biopsiya haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)

	<ul style="list-style-type: none"> • immunologik tekshiruvlar, RF, SIK; • peshob bakteriologik ekmasi va antibiotikogramma to'g'risida • ichki kasalliklarning ichki a'zolar kasalliklarini tekshirishni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i> • bemorni professional so'roq va ko'rikdan o'tkazish; tibbiy xujjatlar bilan ishlash <i>amaliy ko'nikmalariga (shu jumladan klinik amaliy ko'nikmalariga) ega bo'lishi kerak; (malaka).</i>
4.	<p style="text-align: center;">VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interfaol o'yinlar; • Seminar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • Guruhlarda ishlash; • Taqdimotlarni kiritish; • Individual loyixalar; • Jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p style="text-align: center;">VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Joriy nazorat shaklida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo'yicha muvoffaqiyatli topshirish.</p>
6.	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gadayev A.G., Nabiyeva D.A., Aripov A.N. Ichki kasalliklar, Darslik. Toshkent. 2021 y. 2. Nabiyeva D.A., Muhammadiyeva S.M. Biriktiruvchi to'qimaning tizimli kasalliklari, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2021 y. 3. Axmedova N.A., Sultonova M.X. Ovqat hazm qilish tizimi a'zolari kasalliklari, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2019 y. 4. Гордиенко А.В. Госпитальная терапия, Учебник. Санкт-Петербург. 2016 г. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bobojanov S. N. Ichki kasalliklar, Darslik. Toshkent. 2008 y. 2. Karimov M.Sh. Ichki kasalliklar propedevtikasi. Darslik. Toshkent. 2012 y. 3. Мухин Н.А., Моисеев В.И. Пропедевтика внутренних болезней. Учебное пособие. Москва. 2012 г. 4. Гребенев А.Л. Пропедевтика внутренних болезней. Учебное пособие. Москва. 2011 г.

5. Рябов С.И. Внутренние болезни. 1-2- т. Учебное пособие. Санкт-Петербург. 2015 г.
6. Мурашко В.В. Общий уход за больными. Учебное пособие. Москва. 1988 г.
7. Гребенев А.Л., Щептулин А.А. Основы общего ухода за больными. Москва. 1991 г.
8. Окорочков А.Н., Диагностика и лечение болезней внутренних органов. Учебное пособие. Москва. 2009 г.
9. Струтынский А.В., Баранов А.П., Ройтберг Г.Е., Гапоненков Ю.П. Основы Семиотики внутренних органов. Учебное пособие. Москва. 2013 г.
10. Скотт Стерн, Адам Сайфу, Дайн Олткорн. От симптома к диагнозу. Руководство для врачей (Перевод с английского). Москва. 2008г.

Internet saytlari:

1. <http://www.medlibrary.ru>
2. <http://www.booksmed.com/>
3. <http://www.medline.ru>
4. <http://www.medbook.ru>
5. <http://www.tma.uz>
6. <http://www.ziyonet.uz>
7. <http://www.minzdrav.uz>
8. <http://www.tma.uz>
9. <http://www.search.uz.com/>

Toshkent tibbiyot akademiyasi tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.

Modulning o'quv dasturi Toshkent tibbiyot akademiyasining 2023 yil "25" 04 dagi 01335-sonli buyrug'i (buyruqning 2 -ilovasi) bilan tasdiqlangan.

7.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

F.X.Azizova

8.	<p>Modul uchun ma'sullar:</p> <p>Jabbarov O.O. – TTA, 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrası mudiri, t.f.d, dotsent</p> <p>Tursunova L.D. – TTA, 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrası dotsenti, PhD.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Ichki taqrizchi:</p> <p>Agzamova G.S. – 1-son fakultet va gospital terapiya, kasb patologiyasi kafedrası dotsenti, t.f.d.</p> <p>Tashqi taqrizchi:</p> <p>M.O.Sobirov - TDSI, Terapevtik yo‘nalishdagi fanlar kafedrası mudiri, t.f.d., dotsent.</p>